

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 197/02-60

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 16. apríla 2003 v senáte zloženom z predsedu Jána Klučku a zo sudcov Alexandra Bröstla a Ľudmily Gajdošíkovej o sťažnosti J. M. a I. M., obaja bytom SRN, M., zastúpených advokátom JUDr. Z. H., D. S., vo veci porušenia ich základných práv podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Dunajská Streda v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 204/96 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo J. M. a I. M. podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Dunajská Streda v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 204/96 **p o r u š e n é b o l o .**

2. Okresnému súdu Dunajská Streda **p r i k a z u j e**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 204/96 konal bez zbytočných prietáhov.

3. J. M. priznáva primerané finančné zadost'učinenie vo výške 40 000,-- Sk (slovom štyridsaťtisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Dunajská Streda p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. I. M. priznáva primerané finančné zadost'učinenie vo výške 40 000,-- Sk (slovom štyridsaťtisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Dunajská Streda p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

5. Okresný súd Dunajská Streda je p o v i n n ý nahradiť J. M. a I. M. do 15 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia trovy konania vo výške 13 680,-- Sk (slovom trinásťtisíc šesťstoosemdesiat slovenských korún) na účet advokáta JUDr. Z. H., D. S.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 23. októbra 2002 doručené podanie J. M. a I. M. (ďalej len „sťažovatelia“), bytom SRN, M., zastúpených advokátom JUDr. Z. H., D. S., označené ako „Sťažnosť podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky na začatie konania vo veci porušenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších zmien a čl. 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v znení jeho protokolov“. Z obsahu sťažnosti, ako aj z jej petitu vyplynulo, že sťažovatelia ňou namietajú zbytočné prieťahy v konaní Okresného súdu Dunajská Streda o určenie neplatnosti prevodu majetku štátu vedenom pod sp. zn. 4 C 204/96, a tým aj porušenie svojich práv podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“).

Ústavný súd sťažnosť sťažovateľov predbežne prerokoval na svojom neverejnom zasadnutí podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z.

o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), pričom zisťoval, či neexistujú dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 citovaného zákona. Keďže existenciu takýchto dôvodov nezistil, 30. októbra 2002 rozhodol o jej prijatí na ďalšie konanie.

Sťažovatelia vo svojej sťažnosti uviedli:

«Sťažovatelia, I. M. a J. M. sú bezpodielovými spoluvlastníkmi nehnuteľností nachádzajúcich sa v kat. úz. Šamorín vedených na LV č. 1422 a LV č. 711 ako: par. č. 23 – zast. plocha vo výmere 668 m², tam sa nachádzajúcej stavby s. č. 814, par. č. 24 – záhrady vo výmere 351 m², parc. č. 25 – zast. plocha vo výmere 461 m² a tam sa nachádzajúcej stavby s. č. 814 m², parc. č. 26 – záhrada vo výmere 246 m², parc. č. 31 – zast. plocha vo výmere 507 m² a tam sa nachádzajúcej stavby s. č. 852 a parc. č. 32 – záhrada vo výmere 266 m², ďalej pozemku na parc. č. 27 – zast. plocha vo výmere 466 m², tam sa nachádzajúcich stavieb s. č. 853, parc. č. 28 – záhrada vo výmere 248 m², parc. č. 29 – zast. plocha vo výmere 489 m² a na nej sa nachádzajúcej stavby so s. č. 813 a parc. č. 30 – záhrada vo výmere 260 m².

K nadobudnutiu vlastníckeho práva sťažovateľmi k predmetným nehnuteľnostiam došlo prevodom majetku štátu na iné osoby na základe zmluvy o prevode nehnuteľností, uzatvorenej dňa 23. 11. 1993 a tiež na základe zmluvy o prevode nehnuteľností, uzatvorenej dňa 3. 12. 1993 medzi Žrebčincom š. p., Š., zast. Všeobecnou úverovou bankou, a. s., pobočka D. S. ako prevodcom a J. M. a I. M. ako nadobúdateľmi. Vklad vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností bol povolený rozhodnutím bývalej správy katastra, Katastrálneho úradu Bratislava zo dňa 4. 3. 1994 pod číslom V 2913/93 resp. pod číslom V 2984/93. ...

Konanie v uvedenej veci sa začalo podaním návrhu zo dňa 19. 11. 1996, na určenie neplatnosti prevodu majetku štátu na Okresnom súde v Dunajskej Strede pod sp. zn. 4 C 204/96, proti odporcom v 1. rade Žrebčinec, š. p., Š., v 2. rade Všeobecná úverová banka, a. s., B., pobočka D. S., v 3. rade J. M., v 4. rade I. M. V tomto návrhu sa navrhovateľ, Okresná prokuratúra v Dunajskej Strede domáhal neplatnosti vyššie uvedených právnych úkonov poukazujúc na to, že prevod majetku štátu bol uskutočnený odporcami v 1. a 2. rade bez udelenia predchádzajúcej výnimky v zmysle § 45 zák. č.

92/1992 Zb. Navrhovateľ, Okresná prokuratúra v Dunajskej Strede podal dňa 4. 12. 1996 proti tým istým odporcom ďalší návrh, ktorý bol založený do spisu č. 4 C 204/96 pod číslom listu 16.

Keďže odporca v 1. rade, Žrebčinec š. p., Š., v priebehu konania zanikol, súd pribral na strane odporcov do konania ako odporcu v 1. rade spoločnosť H., spol. s r. o., Š., majúca za to, že ide o právneho nástupcu zaniknutého štátneho podniku.

Zákonná sudkyňa v predmetnej veci v ďalšom postupe zadovážovala dôkazy a určovala termíny pojednávania na 7. 1., 11. 4., 25. 4. a 16. 5. 1997, ktoré však vždy boli odročené z dôvodu neúčasti niektorého účastníka konania. Ďalšie pojednávania boli uskutočnené v dňoch 26. 2., 20. 3., 3. 4., 24. 4., 15. 5., 3. 6. 1998 a pojednávania v dňoch 26. 8. 1998 a 3. 2., 19. 3., 16. 4., 16. 7., 8. 9., 20. 10., 24. 11. 1999 a 2. 2. 2000 boli vždy z nejakého dôvodu odročené. Prvostupňový rozsudok Okresného súdu v Dunajskej Strede bol vynesený až dňa 1. 3. 2000. Okresný súd v Dunajskej Strede na základe vykonaného dokazovania resp. z predložených listinných dôkazov, po vypočutí účastníkov konania a svedkov dospel k záveru, že v prípade prevodu nehnuteľností, ktorého sa týka návrh na určenie neplatnosti úkonov, nebola splnená podmienka udelenia výnimky pre prevod majetku štátu na iné osoby, nešlo o prevod bytu prípadne bytového domu na nájomcov, ale išlo o prevod rodinných domov s dvorom a záhradou na iné osoby ako na nájomcov. Podľa rozsudku súdu prvého stupňa zo dňa 1. 3. 2000 odporca v 1. rade nemohol účinne previesť vlastníctvo predmetných nehnuteľností na iné osoby a z toho dôvodu návrhu vyhovel v celom rozsahu.

Predmetný rozsudok Okresného súdu prvého stupňa napadli včas podanými odvolaniami odporcovia v 2., 3. a 4. rade. J. M., odporca v 3. rade v odvolaní zo dňa 5. 9. 2000 poukázal na tú skutočnosť, že návrh podal neexistujúci právny subjekt a že návrh bol podaný na súd dňa 4. 12. 1996, teda v čase, keď zákon č. 17/1993 Z. z. o ktorom navrhovateľ svoju aktívnu legitímáciu opiera, už neexistoval.

Ostatní odporcovia namietali nesprávnosť rozhodnutia súdu prvého stupňa z hľadiska toho, že odporca v 1. rade, štátny podnik Žrebčinec Š., zanikol bez právneho nástupcu a že spoločnosť H., spol. s r. o., Š., prebrala len práva a záväzky zahrnuté do privatizovaného majetku, teda namietali nedostatok pasívnej legitímácie odporcu v 1. rade.

Krajský súd v Trnave, ako odvolací súd, preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa a dospel k záveru, že súd prvého stupňa vo veci rozhodol predčasne. Na základe toho odvolací súd vo svojom uznesení zo dňa 29. 5. 2001 rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie s tým, že uložil súdu prvého stupňa odstrániť nedostatky návrhu, rozhodnúť o spojení vecí, vysporiadať sa s účasťou pôvodne označeného odporcu v 1. rade Žrebčinec š. p. Š. a spoločnosti H., spol. s r. o., Š., pričom v rámci posudzovania veci sa musí vysporiadať aj s námietkami odporcov, že na spoločnosť H., spol. s r. o., neprešli práva a povinnosti k predmetnému majetku bývalého štátneho podniku.

Zákonná sudkyňa, ako vyplýva aj z listu predsedníčky okresného súdu zo dňa 8. 8. 2002, vykonala vo veci ďalší úkon až dňa 19. 2. 2002, nakoľko bola dlhodobo práceneschopná. Odo dňa 29. 5. 2001, t. j. od vydania uznesenia KS v Trnave, OS v Dunajskej Strede uznesením zo dňa 6. 5. 2002 len spojil vyššie uvedené návrhy.

Sťažovatelia nespokojní s priebehom predmetného súdneho konania podali dňa 20. 06. 2002 v zmysle § 17 ods. 1 zákona SNR č. 80/1992 Zb. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky, štátnej správe súdov, vybavovaní sťažností a o voľbách prísediacich v znení neskorších predpisov sťažnosť na prietahy v konaní adresovanú predsedníčke Okresného súdu v Dunajskej Strede. Ako dôvody okrem iného uvádzali nečinnosť súdu, keďže odo dňa vydania prvostupňového rozhodnutia vo veci, t. j. odo dňa 1. 3. 2000, ktoré bolo napadnuté odvolaním zo strany odporcu, príslušný súd nevyniesol meritórne rozhodnutie, ba odo dňa 29. 05. 2001, t. j. vydania uznesenia Krajského súdu v Trnave nedošlo ani k vytýčeniu súdneho pojednávania, pričom posledný úkon Okresného súdu v Dunajskej Strede bol vykonaný dňa 06. 05. 2002, ktorým súd len spojil vyššie uvedené návrhy. V predmetnej sťažnosti zo dňa 20. 06. 2002 sa ďalej uvádza: „účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza v tomto prípade navrhovateľ. Až právoplatným rozhodnutím sa vytvára právna istota. Preto pre splnenie ústavného práva podľa čl. 48 ods. 2 nestačí, aby štátny orgán vec len prerokoval. Zdlhavosť postupu v konaní nezabavuje sudcu zodpovednosti za prietahy v konaní, ak nečinnosťou, nesprávnou organizáciou svojej práce alebo inými nedostatkami vo svojej činnosti prispeje k tomu, že konanie o práve občana trvá dlho.“

Predsedníčka okresného súdu vybavila predmetnú sťažnosť listom zo dňa 08. 08. 2002 v ktorom uvádza, že zákonná sudkyňa bola v priebehu predmetného konania viackrát

dlhodobo práceneschopná, a pokiaľ tomu tak nebolo vo veci konala plynule a bez prieťahov. V liste sa ďalej uvádza, že viackrát sa opakujúcou práceneschopnosťou zákonnej sudkyne však došlo k prieťahom v konaní súdu, preto predmetná sťažnosť bola považovaná za opodstatnenú. Pojednávanie v predmetnej veci následne bolo vytýčené na deň 4. 10. 2002. ...

Príslušný súd svojou nečinnosťou porušil § 6 OSP podľa ktorého: „V konaní postupuje súd v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania tak, aby ochrana práv bola rýchla a účinná a aby skutočnosti, ktoré sú medzi účastníkmi sporné, sa spoľahlivo zistili“ ...; § 100 OSP, podľa ktorého: „Len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá“ ..., a § 114 OSP, podľa ktorého: „Pojednávanie pripraví predseda senátu tak, aby bolo možné rozhodnúť o veci spravidla na jedinom pojednávaní“.

Z uvedeného vyplýva, že odo dňa 1. 3. 2000, t. j. odo dňa vydania prvostupňového rozhodnutia vo veci, ktoré bolo napadnuté odvolaním zo strany odporcu, príslušný súd nevyviesol meritórne rozhodnutie. Týmto konaním Okresný súd v Dunajskej Strede porušil aj čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, podľa ktorého: „Každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nestranným a nezávislým súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach“. V tejto súvislosti Európsky súd pre ľudské práva vyslovil zásadu podľa ktorej: „Od štátu sa vyžaduje, aby jeho orgány s právomocou a príslušnosťou o veci rozhodnúť, postupovali s náležitou usilovnosťou a vec rýchlo vybavili“ (Eckle case, séria A, 1982, č. 51, s. 39.).

Podľa Nálezu Ústavného súdu, sp. zn. I. ÚS 47/96, z 28. februára 1997 „Účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa súdnej alebo inej právnej ochrany. Len prerokovaním veci na súdnom alebo inom právnom orgáne ochrany práva sa právna neistota osoby neodstráni, právnou istotu vytvára až jeho právoplatné rozhodnutie. Preto na realizáciu ústavného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky nestačí iba konanie a prejednávanie veci pred súdom bez meritórneho rozhodnutia“.

Podľa Nálezu Ústavného súdu, sp. zn. II. ÚS 40/97, z 8. októbra 1997 „Právo zaručené podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky sa realizuje takým konaním všeobecných súdov, ktoré plynulo smeruje ku odstráneniu stavu právnej neistoty osoby, ktorá sa obrátila na súd v konkrétnej veci. V súlade s medzinárodným štandardom uplatňovania Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd platí, že nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť súdne konanie, nezabavuje štát zodpovednosti za prieťahy v súdnom konaní“.

Zo súdneho spisu, sp. zn. 4 C 204/96 podľa navrhovateľov nepochybne vyplýva, že na vzniku a pretrvaní nepriaznivého a nežiaduceho stavu v dĺžke celého konania v danej veci vedeného pred Okresným súdom v Dunajskej Strede majú podiel predovšetkým nedostatky v činnosti tohto súdu, tak ako boli uvedené vyššie, čo viedlo k zbytočným prieťahom v konaní. ...

Keďže od 19. 11. 1996, od podania návrhu na určenie neplatnosti prevodu majetku štátu sa žalovaní v 1. až 4. rade nachádzajú v právnej neistote, dôsledkom čoho nájomcovia predmetného bytového domu odmietajú platiť nájomné, navrhovatelia sa domáhajú v zmysle čl. 127 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky primeraného finančného zadostučinenia. Podľa vyčíslenia realitnej kancelárie REALITY – SAMBA, so sídlom v Š. výška mesačného nájomného v trojizbovom byte v Š. v roku 1994 bola cca 4 – 5.000,- Sk mesačne. Do roku 2002 výška nájomného v podobnej nehnuteľnosti stúpila v priemere o cca 1.000,- Sk ročne. U predmetných bytových domoch treba zohľadniť i tú skutočnosť, že okrem bytových priestorov nájomcovia užívajú aj ďalšie nebytové priestory (pivnica, záhrada, garáž, resp. možnosť parkovania na nádvorí atď., celkom 751,33 m²), takže výšku nájomného v predmetných nehnuteľnostiach podľa vyčíslenia realitnej kancelárie v roku 2002 možno stanoviť vo výške cca 15 – 20.000,- Sk mesačne za každú bytovú jednotku. Keďže sa v predmetných bytových domoch nachádza päť bytových jednotiek, len za deväť mesiacov v roku 2002 (pri výške nájomného 15.000,- Sk za mesiac) navrhovatelia utrpeli majetkovú ujmu vo výške 675.000,- Sk. Ďalšie nevyhnutné náklady vznikajú sťažovateľom pri účastiach na súdnych pojednávaniach, ktoré viackrát boli odročené z dôvodov neúčasti niektorých strán, teda nie z dôvodu na strane sťažovateľov, nakoľko cestu (cca 2.270 km) z trvalého bydliska (M., SRN) do Dunajskej Strede, sťažovatelia absolvujú osobným automobilom.

Z ustanovenia § 56 ods. 4 zákona č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov vyplýva, že primerané finančné zadostučinenie má povahu náhrady nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch, nie prípadnej náhrady škody. Sťažovatelia sa domnievajú, že doba bezmála 6 rokov, ktorá uplynula od podania návrhu až doposiaľ, je ničím neospravedliteľná. Účastník konania má právo na konanie bez prieťahov a toto právo odporca nemôže, ani vzhľadom na jeho subjektívne pomery porušovať. Sťažovatelia vidia nemajetkovú ujmu v ich pretrvávajúcom pociťovaní neistoty vyplývajúcej zo situácie, keď majú faktický a právny záujem o nakladanie s predmetnými nehnuteľnosťami a o ich účelné využitie, pričom dohoda s nájomníkmi nie je možná.

Podľa judikatúry ústavného súdu priznanie primeraného finančného zadostučinenia ako náhrady nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch prichádza do úvahy predovšetkým v tých prípadoch, keď porušenie základného práva alebo slobody nie je možné napraviť. To znamená, že neprichádza do úvahy zrušenie rozhodnutia alebo opatrenia, resp. uvedenie do pôvodného stavu. Daný prípad je práve takýto.

Vychádzajúc z uvedeného a zohľadňujúc skutočnosť, že Okresný súd v Dunajskej Strede svojím konaním v predmetnej veci zapríčinil prieťahy v konaní, navrhovatelia žiadajú v zmysle čl. 127 ods. 3 aby Ústavný súd Slovenskej republiky priznal sťažovateľom finančné zadostučinenie vo výške 500.000,- Sk.»

Na základe uvedeného sťažovatelia požiadali, aby ústavný súd v ich veci rozhodol takto:

„Slovenská republika, zastúpená Okresným súdom v Dunajskej Strede v konaní o určenie neplatnosti prevodu majetku štátu, č. k. 4 C 204/96 porušila právo J. M. a I. M., obaja bytom M., SRN, upravené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov.

Ústavný súd Slovenskej republiky prikazuje, aby Okresný súd v Dunajskej Strede konal vo veci vedenej na Okresnom súde v Dunajskej Strede pod sp. zn. 4 C 204/96 bez prieťahov.

Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva sťažovateľom finančné zadosťučinenie vo výške 500.000,- Sk (slovom: päťstotisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd v Dunajskej Strede povinný im vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

K prijatej sťažnosti sťažovateľov sa podľa § 29 ods. 6 zákona o ústavnom súde 26. novembra 2002 vyjadрила aj predsedníčka Okresného súdu Dunajská Streda (Spr. 594/02), ktorá uviedla:

„Na základe Vašej žiadosti v občianskoprávnej veci navrhovateľa Slovenská republika v zast. Okresná prokuratúra Dunajská Streda proti odporcom VÚB a. s. B., J. M. a manž. I. M. o určenie neplatnosti prevodu majetku štátu č. konania 4 C 204/96 Vám oznamujem nasledovné:

V predmetnej veci dňa 8. 8. 2002 som riešila sťažnosť J. M. a manž. na priet'ahy v konaní súdu. V prílohe Vám kópiu vybavenia sťažnosti pripájam, ktorého sa naďalej pridrižiam. Od uvedeného dátumu vo veci bolo dvakrát pojednávanie a to 4. 10. 2002, ktoré bolo odročené na 15. 11. 2002. Pojednávanie z uvedeného dňa takisto bolo odročené z dôvodu zadováženia správy od MP SR ako aj urgencie správy z FNM SR.

V prílohe pripájam aj podrobné vyjadrenie vo veci konajúcej sudkyne JUDr. M. K.“

K zisteniu aktuálneho stavu veci si ústavný súd 11. februára 2003 vyžiadal od predsedníčky Okresného súdu Dunajská Streda informáciu o stave konania v občianskoprávnej veci sp. zn. 4 C 204/96. Z vyjadrenia predsedníčky Okresného súdu Dunajská Streda z 5. marca 2003 (Spr. 594/02) vyplynulo:

„Na základe Vášho prírpisu zo dňa 14. 2. 2003 Vám oznamujem, že v občianskoprávnej veci 4 C 204/96 boli vykonané nasledovné úkony:

Dňa 17. 2. 2003 bolo vypracované uznesenie o vylúčení vzájomného návrhu odporcov v 3. a 4. rade na samostatné konanie a opätovne bolo vyžiadané stanovisko od Ministerstva pôdohospodárstva SR.

Uznesenie a stanovisko boli zo súdu vyexpedované 20. 2. 2003. Toho času spisový materiál sa nachádza na lehote do 20. 3. 2003.“

Z ďalšej informácie o stave konania v občianskoprávnej veci sp. zn. 4 C 204/96 z 3. apríla 2003 (Spr. 594/02) vyplynulo:

„Dňa 24. 3. 2003 konajúca sudkyňa vo veci vypracovala uznesenia:

- *uznesenie, ktorým bol zamietnutý návrh SPF Bratislava o príbratí vedľajšieho účastníka do konania,*
- *uznesenie o príbratí účastníka na strane navrhovateľa SR*
- *uznesenie o zamietnutí návrhu na vydanie predbežného opatrenia.*

Predmetné uznesenia zo súdu boli vyexpedované dňa 1. 4. 2003 a spis toho času sa nachádza na lehote do 23. 4. 2003. “

Keďže obaja účastníci konania súhlasili s upustením od ústneho pojednávania, ústavný súd konal a rozhodol bez jeho nariadenia.

II.

Sťažovatelia sa svojou sťažnosťou domáhali vyslovenia porušenia svojho základného práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov...“.

Sťažovatelia zároveň namietali porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého „Každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom...“.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov“ (II. ÚS 61/98), pričom „tento účel možno zásadne dosiahnuť právoplatným... rozhodnutím. Nepostačuje, že štátny orgán vo veci koná“ (II. ÚS 26/95). K vytvoreniu stavu právnej istoty preto dochádza až „právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu“ (I. ÚS 10/98).

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (I. ÚS 70/98, II. ÚS 74/97, II. ÚS 813/00) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria súd považuje aj povahu prejednávanej veci.

Preskúmaním doterajšieho konania pred Okresným súdom Dunajská Streda ústavný súd zistil nasledovné skutočnosti a dospel k nasledovným záverom:

1. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť veci, ústavný súd ako z obsahu sťažnosti, tak aj z vyžiadaného súdneho spisu zistil, že predmetom konania pred Okresným súdom Dunajská Streda sp. zn. 4 C 204/96 je návrh Okresnej prokuratúry Dunajská Streda o určenie neplatnosti prevodu majetku štátu na sťažovateľov z toho dôvodu, že podľa tvrdenia navrhovateľa na tento prevod nebola udelená výnimka podľa § 45 ods. 1 a 2 zákona č. 92/1991 Zb. o podmienkach prevodu majetku štátu na iné osoby v znení neskorších predpisov. Vec v dôsledku toho nie je právne zložitá, pretože úlohou súdu bolo zistiť, či takáto výnimka udelená bola, a následne rozhodnúť o platnosti prevodu majetku štátu, hoci faktickú zložitosť veci nemožno vylúčiť vzhľadom na počet účastníkov na strane odporcu, ako aj vzťahy medzi odporcami v prvom a druhom rade (mandátnu zmluvu medzi Žrebčicom, štátny podnik, Š. a Všeobecnou úverovou bankou D. S.), ako aj odporcami v prvom a druhom rade a samotnými sťažovateľmi (ako odporcami v 3. a 4. rade). Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že v konaní pred Okresným súdom Dunajská Streda prebieha konanie, ktoré po právnej ani faktickej stránke nie je mimoriadne zložitá, takže pri sústredenom postupe súdu by bolo možné vo veci rozhodnúť bez zbytočných priet'ahov. Na právnu a faktickú zložitosť veci ostatne nepoukázal ani Okresný súd Dunajská Streda vo svojom písomnom vyjadrení k sťažnosti sťažovateľov.

2. Druhým kritériom, uplatnením ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, bol postup sťažovateľov ako jeho účastníkov na strane odporcov (žalovaní v 3. a 4. rade). Vychádzajúc z vyžiadaného súdneho spisu ústavný súd ale nezistil,

že by sa ich postup, resp. využívanie procesných oprávnení, ktoré im ako účastníkom konania patria, boli výrazným spôsobom podieľali na doterajšej dĺžke konania pred Okresným súdom Dunajská Streda. Napriek svojmu bydlisku mimo územia Slovenskej republiky sa sťažovatelia zúčastňovali nariadených pojednávanií buď osobne, alebo prostredníctvom svojho právneho zástupcu a ak sa na nariadenom pojednávanií zúčastniť nemohli, netrvali na jeho odročení. Sťažovatelia tiež prejavovali stály záujem o priebeh konania a v júni 2000 sa sťažnosťou na priet'ahy domáhali urýchlenia konania vo svojej veci pred orgánom štátnej správy súdov.

3. Tretím kritériom, uplatnením ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, bol postup Okresného súdu Dunajská Streda. Ústavný súd už rozhodol: „K porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky môže dôjsť v dôsledku nekonania všeobecného súdu (bez existencie relevantnej zákonnej prekážky), ako aj v dôsledku takeého jeho postupu, ktorý nesmeruje k odstráneniu právnej neistoty navrhovateľa vo veci, s ktorou sa obrátil na súd“ (II. ÚS 9/01). V okolnostiach prípadu pred Okresným súdom Dunajská Streda ústavný súd zistil, že v jeho konaní nedošlo k zbytočným priet'ahom v dôsledku jeho nečinnosti a bez existencie zákonnej prekážky jeho ďalšieho postupu. Uvedené potvrdzuje skutočnosť, že v období od začatia konania 19. novembra 1996 do 1. marca 2000, keď súd vo veci sp. zn. 4 C 204/96 rozhodol, bolo nariadených celkom 20 pojednávanií vo veci. Na druhej strane je však skutočnosťou, že z týchto pojednávanií muselo byť 12 odročených z dôvodov, ktoré nemôžu ísť na ľarchu sťažovateľov, keďže najčastejšími dôvodmi odročenia pojednávanií bola neúčast' právnej zástupkyne odporcu v 1. rade, odporcu v 2. rade, resp. ich právnych zástupcov. Neúčast' odporcov v 1. a 2. rade, resp. ich právnych zástupcov bola hlavným dôvodom na odročovanie nariadených pojednávanií od začatia konania v novembri 1996 a osobitne v období od augusta 1998 do februára 2000 (odročených celkom 9 po sebe nariadených pojednávanií). Ústavný súd pri hodnotení postupu súdu týkajúceho sa chovania (pasivity) účastníkov už konštatoval: „O priet'ahoch v konaní súdu možno hovoriť aj v dôsledku jeho nečinnosti pri využívaní tých procesných prostriedkov, resp. poriadkových opatrení (§ 52 a 53 OSP), ktorými mohol zabezpečiť takú súčinnosť účastníka súdneho konania a súdneho znalca, ktorá by mu dovolila rozhodnúť vo veci bez zbytočných

priet'ahov“ (I. ÚS 52/97). Napriek urgenciám, výzvam a upozorneniam účastníkov konania (odporcom v 1. a 2. rade) Okresný súd Dunajská Streda nebol aktívny pri využití poriadkových opatrení, ktoré mohli urýchliť konanie vo veci sp. zn. 4 C 204/96 pred jeho rozhodnutím 1. marca 2000. Okrem toho v konaní Okresného súdu Dunajská Streda, ktoré nasledovalo po zrušovacom uznesení Krajského súdu v Trnave sp. zn. 8 Co 532/00 (29. mája 2001), ústavný súd zistil ďalší zbytočný priet'ah v období od júla 2001 do októbra 2002 berúc do úvahy skutočnosť, že súd už vo veci raz rozhodol a bol mu známy aj jednoznačný právny názor odvolacieho súdu týkajúci sa jeho ďalšieho procesného postupu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol, že označenými postupmi Okresného súdu Dunajská Streda v konaní sp. zn. 4 C 204/96 došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, príp. nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, príp. prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

1. Ústavný súd v súlade so svojím rozhodnutím o porušení základného práva sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru v zmysle § 56 ods. 3 zákona o ústavnom súde prikázal Okresnému súdu Dunajská Streda, aby vo veci sp. zn. 4 C 204/96 konal bez zbytočných priet'ahov.

2. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy: „Ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.“

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde „Ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha“. Z ustanovenia § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde vyplýva, že primerané finančné zadosťučinenie má povahu náhrady nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch.

Sťažovatelia požadovali primerané finančné zadosťučinenie vo výške 500 000,-- Sk, pričom svoju žiadosť odôvodnili tým, že „nemajetkovú ujmu vidia v pretrvávajúcom pocite právnej neistoty vyplývajúcej zo situácie, keď majú faktický a právny záujem o nakladanie s predmetnými nehnuteľnosťami a ich účelné využitie, pričom dohoda s nájomníkmi nie je možná“.

Pri určení výšky primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa pritom riadil úvahou, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je síce zmiernenie nemajetkovej ujmy, avšak nie aj prípadná náhrada škody.

Hoci ústavný súd prikázal Okresnému súdu Dunajská Streda, aby v označenom súdnom konaní konal bez zbytočných prietáhov, vychádzal z názoru, že porušenie základného práva sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno účinne odstrániť len uplatnením tejto jeho právomoci.

Vzhľadom na celkovú dobu konania Okresného súdu Dunajská Streda v konaní sp. zn. 4 C 204/96, berúc do úvahy, že sťažovatelia sa o predĺženie tejto doby zásadne nepričinili a zohľadňujúc konkrétne okolnosti prípadu vrátane pozície sťažovateľov sprevádzanej pocitom neistoty, ako aj naplnenie princípu spravodlivosti ústavný súd považoval priznanie sumy 40 000,-- Sk každému z nich za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

3. Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľov, ktoré im vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátom JUDr. Z. H., ktoré vyčíslil sumou 13 860,-- Sk (§ 1 ods. 3, § 13 ods. 8, § 16, § 22 ods. 3 a § 25 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb), pričom vychádzal z výšky priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2001, ktorá bola 11 963,-- Sk. Náhrada bola priznaná za tri úkony po 3 900,-- Sk a po 100,-- Sk režijný paušál. Vzhľadom na to, že advokát je platiteľom dane z pridanej hodnoty, rozhodol ústavný súd o zvýšení odmeny o daň z pridanej hodnoty.

Trovy konania je Okresný súd Dunajská Streda povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. apríla 2003